

Borchman och begravet i Thrundhiembs Domkirche d. 6 Martii. Texten taget af Ps. 126, 5. 6. v. Exord. Syr. 30. 18.

Anno 1712 d. 20 Oct. døde min Moder Karen Rasmusdatter Haard her paa Tysnes Præstegaard hvor haver forbleved 23 Aar døde udi hendes Alders 79 Aar 9 Maaneder og 5 Dage, blef begravnen udi Tysnes Kirche d. 3 Nov. Ligprædiken holden af Prousten Hr. Christopher Garman, Sognepræst til Ous¹⁾.

Hvis Datter var Biskop, Mag. Ludvig Munthes Hustru Ingeborg Sørensdatter Friis og hvad var hendes Fader?

Af Arkivfuldmægtig **E. A. Thomle.**

Som bekjendt har man hidtil i Almindelighed antaget, at Biskop i Bergen *M. Ludvig Hansen Munthes* Hustru *Ingeborg Friis* har været Datter af en Borgermester i Kjøbenhavn *Søren Friis* og *Elisabeth Hansdatter Svane*, Søster af den bekjendte Erkebiskop *Hans Hansen Svane*. Det heder vistnok hos Lampe (Bergens Biskopper og Præster, I. S. 9), at Biskop Munthes Svigerfader var Borgermester *Sven Friis* i Kjøbenhavn, men denne Opgave, som forøvrigt ogsaa findes rettet bag i Bogen, beroer alene paa, at Udgiveren ikke har kunnet læse Provst Lampes undertiden noget utydelige Haandskrift. Senere har imidlertid den anseede kirkehistoriske Forfatter, Biskop, Dr. C. A. Bang i Biografisk Lexicon (Bind II, S. 544) uden at være opmærksom paa Retnelsen og uden at tage Hensyn til andre Kilder til Biskopens Historie ikke alene gjentaget Feilen hos Lampe, men endogsaa forvandlet Borgermesteren til en Bagermester, saaledes at Biskop Munthes Svigerfader nu efter de seneste historiske Undersøgelser

¹⁾ Denne sidste Notits er tydeligvis nedskreven af Mag. Hans Mathiessøn Abel, der døde som Sognepræst til Tysnæs 1723, see Lampes Bergens Stifts Biskopper og Præster I. S. 246—47, der herigjennem suppleres. Han var Fader af de først aftrykte Optegnelser Forfatter, Jørgen Henrik Abel.

skal have været en *kjøbenhavnsk Bagermester Svend Friis*. Da det ikke forekommer mig ganske ligegyldigt, hvem der var Svigerfader til Biskop Munthe, hvis Datterdatters Søn *Ludvig Holberg* giver ham det Skudsmaal at han „billig kan regnes blandt Norges Patriarker“, er det formentlig heller ikke ganske upaakrævet at forsøge paa at faa bragt paa det Rene, hvad og hvem Biskoppens Svigerfader i Virkeligheden var.

Det maa da først slaes fast, at Biskop Munthes Svigerfader hed *Søren Friis*. Dette frengaar med fuld Sikkerhed ikke blot af Ligprædikenen over Biskoppen (af M. Engelbrecht Jørgensen, trykt i Kjøbenhavn 1650), hvor Konen gjentagne Gange kaldes *Ingeborg Sørensdatter Friis*, men ogsaa af Indskriften paa Biskop Munthes Ligkiste, der nu findes trykt i det af nuværende Oberstlieutenant H. A. Munthe i Aarene 1883—88 udgivne fortræffelige Arbeide over Slægten Munthe, S. 605, hvor hun kaldes „*Ingeborg Severini Fris Filia*“, saaledes at der herom ingensomhelst Tvivl kan være. Derimod maa det vistnok ansees meget tvivlsomt, om hendes Fader, som angivet, kan have været *Borgermester i Kjøbenhavn* eller andetsteds. Opgaven herom saavel som om, at hendes Moder skulde være *Elisabeth Svane*, en *Søster* af Erkebiskop *Svane*, skriver sig fra Gjessings Jubellærere (II. 2, S. 366, Stamtavlen). Men ligesom den sidste Opgave, efter hvad der allerede tidligere er oplyst i dette Tidsskrift (3 Række, V. S. 38), er feilagtig, saaledes kan det heller ikke være rigtigt, at Søren Friis var *Borgermester*, i alle Fald ikke *Borgermester i Kjøbenhavn*. I alle Fald nævnes der blandt *Kjøbenhavns Borgermestre* i dette Tidsrum (O. Nielsen, *Kjøbenhavns Historie og Beskrivelse* III) ingen Søren Friis. Derimod kunde det vel være tænkeligt, at Biskop Munthes Svigerfader kunde have været *Borgermester* andetsteds, men nogen saadan *Borgermester* kjendes i alle Fald for Tiden ikke. Der er derfor al Sandsynlighed for, at den først af Hr. Ingenieur Ch. Delgobe fremsatte Hypothese (Lampe, *Bergens Biskopper og Præster*, II. S. 321) er rigtig, at Biskop Munthes Svigerfader har været den *Søren Christensen Friis* der var *Slotsskriver* paa Riberhus og 5 Februar 1604 blev gift med *Marine (Maren) Hansdatter Svane* (J. Kinch, Ribe By,

II. S. 195). Hun var Datter af den navnkundige kgl. Historiograph Mag. Hans Svane i Ribe og Marine Sørensdatte Stage, og hendes Datter *Ingeborg Friis* var saaledes Sødskendebarn ikke blot af Erkebiskop Hans Svane, men ogsaa af Biskop Ludvig Munthes ældre Broder, Lector i Lund M. Arnold Hansen Munthes Hustru Dorothea Jensdatte Svane. Dette vilde ogsaa passe særdeles godt, idet Munthes Hustru ved sin Vielse i Lund 1624 vilde kunne være c. 19 Aar gammel og hos sit Sødskendebarn Arnold Munthes Hustru i Lund have gjort Bekjendtskab med sin senere Mand.

Otte Emmiksøn den onde til Stensgaard.

Af Dr. phil. **Gustav Bang.**

Der hviler over den danske Adel i det 16. Aarhundrede en sælsom og fængslende Kolorit med skarpe Kontraster; stærke Farver skærer mod hverandre; blændende Lys og dybe Skygger ligger brat Side om Side. Man kan betragte Standen ud fra hvilket Synspunkt man vil, de stærke Modsætninger vil være tydelige nok; mest falder de dog maaske i Øjnene, naar man betragter Adelen rent personalhistorisk eller, om man vil, personalpsykologisk, naar man søger at lære de Mennesker at kende, hvoraf den bestod. Thi det er et rigt Galleri af brogede Figurer, man da vandrer igennem. Der er de ædeltbaarne Skikkelser, hvis Skjold var uden Plet og Lyde, og hvis Navn ingen tager i sin Mund uden udelt Respekt; der er de „sammensatte Nature“ af mangfoldige stærkt varierende Afskygninger, stundom helt kamæleonagtig skiftende Figurer, hvis sande Farve ingen ret kan fastslaa, hvis sande Natur ingen ret kan trænge til Bunds i; og saa er der endelig en Række mørke Skikkelser, om hvilke der kendes meget ondt, og som ingen Historiker ved et eneste godt Ord at sige om.

Til de sidste hører den Mand, hvis Navn staar over disse